

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL TACİZ VE SALDIRI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ VE DENEYİMLERİ

Kafiye EROGLU*, Memnun SEVEN**, Serpil ABALİ CETİN* **, R. Murat ÖNOK****

Tanımlayıcı tipteki bu araştırmada üniversite öğrencilerinin cinsel taciz ve saldırı hakkındaki düşüncelerini ve deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 akademik yılında bir vakıf üniversitesinde 3. ve 4. sınıfta eğitim ve öğretime devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini, cinsel taciz ve saldırı ile ilişkili düşüncelerini ve deneyimlerini sorgulayan 16 sorudan oluşan soru formu ile toplanmıştır. Veriler Qualtrics Survey Software programı kullanılarak online toplandığından öğrencilerin katılımı az olup anket formunu eksiksiz dolduran 121 öğrenci (%15.08) örnekleme dahil edilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 22.12 ± 1.11 olup, %71.9'u 3. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin % 28.9'unun kendisinin, % 7.4'ü ise bir arkadaşının cinsel tacize maruz kaldığı ve cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin en sık % 21,6'sının yakın arkadaşı tarafından cinsel tacize uğradığı belirlenmiştir. Öğrenciler en az oranda 'cinsel içerikli şakalar yapılmasını', en fazla oranda ise 'Cinsel ilişkiye (*fiziksel olarak*) zorlanmayı' ve 'rıza olmadan bedenini herhangi bir yerine dokunulmasını' cinsel taciz olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin 'cinsel ilişkiye (*fiziksel olarak*) zorlanmayı' cinsel taciz olarak değerlendirme durumları ile cinsel tacize maruz kalma durumları, cinsiyet, yaşanan yer, uzun süre yaşanan yer, anne ve baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu çalışma, çalışmaya katılan örneklem sayısı az olmakla birlikte, öğrencilerin cinsel saldırı ve tacize uğrama oranlarının yüksek olduğunu ve öğrencilerin bu konu ile ilişkili farkındalıklarının düşük olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu nedenle; hem öğrencilerin hem de yöneticilerin bu konuda farkındalık kazanmaları, baş etme yöntemlerinin geliştirilmesi, güvenlik önlemlerinin artırılması gibi cinsel tacizi önlemeyi ve olumsuz etkilerini azaltmayı hedefleyen girişimlerin planlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: cinsel taciz, cinsel saldırı, üniversite öğrencisi, kampüs

*Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Prof.Dr. Email: keroglu@ku.edu.tr

**Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Yrd.Doç.Dr. Email: mseven@ku.edu.tr

**Yeditepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Yrd.Doç.Dr. Email: serpilabali@gmail.com

**** Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Yrd.Doç.Dr. E-posta: kuremer@ku.edu.tr

The experiences and opinions of university students on sexual abuse and harassment

In this descriptive study, it was aimed to describe students' opinions and experience related sexual abuse and sexual harassment. The study sample consists of students studying at senior and junior class in 2013-2014 academic calendar in a foundation university. Data was obtained by using a questionnaire including 16 questions to investigate socio-demographic characteristics, opinions and experience of students regarding sexual abuse and harassment. Due to collecting data by using Qualtrics Survey Software programme, students participation in the study was low, and 121 students (15.08%) who filled the questionnaire completely were included in the study. The mean age of the students was 22.12±1.11 and 71.9% of was at Junior class. Of students 28.9 % stated that they were subjected to sexual abuse, 7.4 % stated that at least one of their friends was subjected to sexual abuse, and 21.6% of those reported that they were subjected to sexual abuse by a close friend. Students stated 'making jokes with sexual explicit' at lowest, and at most 'to force sexual intercourse', and 'touching a part of the body without permission as sexual abuse. The relationship between students status of stating 'to force sexual intercourse' as sexual abuse and status of being subjected to sexual abuse, and some socio demographic characteristics such as gender, homecity, city where students lived for longest time, mother and father educational status were not significant. The study, along with the low participation rate of the students, was important to show low level of students' awareness and high rates of students subjected to sexual abuse and harassment. Therefore, it was thought that it is very crucial to plan activities such as creating awareness in both students and managers, develop new coping strategies, increase the safety measures to prevent and decrease the negative effects of sexual abuse.

Keywords: sexual abuse, sexual harassment, university student, campus

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) cinsel şiddeti, iş, ev ya da her türlü ortamda gerçekleşen, cinsel ilişkiye zorlama, istenmeyen cinsel davranışlarda bulunma, rahatsız etme, cinselliği vurgulayan eleştirilerde bulunma ve sözler söyleme, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar yapma davranışları olarak tanımlamıştır (WHO 2013). Hukuki açıdan ise "cinsel şiddet" şeklinde bir terim kullanılmamakta; ceza hukukunda cinsel saldırı, sarkıntılık, cinsel istismar ve cinsel taciz kavramlarına yer

Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Taciz Ve Saldırı Hakkındaki Düşünceleri ..

verilmektedir (Türk Ceza Kanunu (TCK) m. 102-105). Cinsel saldırı “Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl” etmek olarak tanımlanmaktadır (TCK m. 102/1, 1. cümle). Basında ve halk arasında “tecavüz” olarak bilinen ve 2005’e kadar yürürlükte olan eski ceza kanunu döneminde “ırza geçme” olarak adlandırılan fiil ise, yeni TCK bakımından m. 102/2’de düzenlenmektedir. Teknik olarak “cinsel saldırının nitelikli hali” olarak adlandırılan bu davranış “Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesinden ibarettir. Bu mağdurun rızası olmaksızın gerçekleştirilen oral, vajinal ve anal ilişkileri ifade etmektedir (TCK m. 102’nin madde gerekçesi). Cinsel taciz ise TCK’nın 105. maddesinde “Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz” etmek şeklinde tanımlanmıştır ve Türk Hukuku’nda sadece mağdura yönelik “bedensel temas” içermeyen davranışlar “cinsel taciz” olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, TCK m. 104’te “reşit olmayanla cinsel ilişki” suçu altında, rızaya dayalı bazı cinsel ilişkilerin de cezalandırıldığı belirtilmelidir (Tezcan ve ark 2015).

Görüldüğü gibi hukuk dilinde cinsel taciz ve cinsel saldırının kapsamı daha sınırlı iken sağlık alanında cinsel şiddet; cinsel taciz ve saldırı, tecavüz, kadın genital mutilasyonu, namus cinayetleri ve kadın ticaretini içeren daha geniş bir kapsamı içermektedir (WHO 2013; WHO 2012). Erkekler de cinsel şiddete maruz kalıyor olsa da, cinsel şiddet kurbanları genellikle kadınlardır. Kadınların yaklaşık % 35’inin cinsel eşi ya da bir başkası tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete, %7’sinin ise tanımadığı herhangi bir kişi tarafından cinsel saldırıya maruz kaldığı belirtilmektedir (WHO 2013). Türkiye’ de ise hayatının herhangi bir döneminde, eşinden veya birlikte olduğu kişi(ler)den, sadece cinsel şiddete maruz kalan kadın oranı % 15.4’dür (Kadına Yönelik Şiddet Çalışması, 2009).

Cinsel şiddet, sadece eşin veya birlikte olunan kişi(ler)nin neden olduğu bir şiddet türü değildir. DSÖ(2012) raporunda, cinsel taciz ve saldırıyı da içeren cinsel şiddetin, faili akran veya öğretmenler olan, okul gibi ‘güvenli’ olduğu düşünülen kurumlarda da gerçekleştiğini rapor etmiştir. Ayrıca Afrika, Latin Amerika, Güney Asya gibi dünyanın farklı bölgelerinde kız öğrencilerin laboratuvar, derslik, yurt gibi üniversite bünyesindeki alanlarda, akranları veya öğretmenleri tarafından cinsel istismar ve tacize maruz kaldıkları belirtilmektedir (WHO 2012). Cinsel şiddet üniversite kampüslerinde yüksek oranda görülmesine rağmen, bu durumun rapor edilme oranı düşüktür (American College Health Association (ACHA) 2008; Payne,

2008). Üniversitelerde her 5 kadından biri cinsel saldırı veya tacize uğramaktadır. Bu durumda genellikle, saldırıyı yapan kadının tanıdığı bir kişidir ve kadın utanma, suçluluk hissi ve inanılmama korkusu ile bunu rapor etmemektedir (The First Report of the White House Task Force to Protect Students From Sexual Assault, 2014; Payne, 2008).

Literatürde üniversite öğrencilerinin cinsel saldırıya maruz kalma oranının %15-25 arasında değiştiği (Gover ark 2008; Shorey ve ark 2011) ve cinsel taciz/şiddetten en çok etkilenenlerin özellikle 16-24 yaş arasındaki genç yetişkinler olduğu bildirilmektedir (Gross ve ark 2006). Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde yapılan bir çalışmada, kolejde okuyan kız öğrencilerin tecavüze uğrama riski diğer kadınlara göre dört kat daha fazla bulunmuştur (Burnett ve ark 2009). The American College Health Association (ACHA) 2007 yılının bahar döneminde yaptığı değerlendirmede, kadın öğrencilerin % 3.9'unun istek dışı cinsel ilişkiye veya teşebbüsüne maruz kaldığını, %10.6'sının cinsel amaçlı temas ve %1.9'ununda cinsel istismar içeren bir ilişki yaşadıklarını belirtmiştir (ACHA 2008).

Türkiye'de ise Hacettepe Üniversitesi'nde 2006 yılında yapılmış bir araştırmaya göre birinci sınıftaki kız öğrencilerden %0,9'u, üçüncü sınıftakilerin %0,2'si flörtlerinin kendilerine cinsel şiddet uyguladığını ifade etmiştir (Tezcan ve ark 2006). Yine Hacettepe üniversitesi Sıhhiye Kampüsündeki yurtlarda kalan kız öğrenciler arasında yapılan bir çalışmaya göre yaşam boyu cinsel taciz sıklığı %34,9 olarak bulunurken, %7,6'sının okul dersane ortamında cinsel tacize uğradıkları saptanmıştır (Cinsel Şiddet Araştırması Raporu, 2000). Farklı yerlerde görülen şiddeti inceleyen çalışmalar artmakla birlikte, kampüs veya üniversitelerde cinsel şiddeti inceleyen çalışmaların yeterli olmadığı belirtilmektedir.

Mevcut veriler kampüslerde de cinsel saldırının yapıldığını ve her zaman güvenli yerler arasında olmadığını göstermektedir (Payne, 2008). Bilindiği gibi öğrenciler kendilerini güvensiz hissettikleri ortamlarda öğrenemezler. Bu tür ortamlar, akademik başarıyı engellemekte, üniversiteden mezun olan öğrenci oranını düşürmekte, öğrencilerin sağlık problemleri yaşamasına hatta kalıcı ruh sağlığı sorunlarına da sebep olabilmektedir. Bunun yanında, tecavüze ilişkin mitlerin kabul gördüğü, mağdur öğrencilerin güçsüz kaldığı ve cinsel şiddet mağdur oranının yüksek olduğu ortamlar, öğrencileri üniversite yaşantısından uzaklaştırmaktadır (ACHA 2008). Bu nedenle cinsel şiddet mağdurlarına gerekli destek ve hizmetin sunulması, cinsel taciz ve saldırının önlenmesi, diğer bir ifade ile cinsel şiddette primer korunma daha da önem

kazanmaktadır.

Cinsel şiddette primer (birincil/temel) korunma, şiddet ortaya çıkmadan durdurulmasını amaçlayan kapsamlı stratejilerin geliştirilmesidir (ACHA 2008). DSÖ'nün cinsel şiddete ilişkin istatistiklerinde, kadınların cinsel şiddete sık olarak maruz kaldığı yerlerde daha etkin koruyucu önlemlerin alınmasını önermekte ve cinsel şiddet mağdurlarına yardım etmede daha iyi çözüm önerilerine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir (WHO 2013). Bunun yanı sıra, cinsel şiddetin (cinsel taciz, cinsel saldırı ve cinsiyet ayrımı yapan ifadelerin) hiç bir şekilde tolere edilmeyeceğini ifade eden kanıt temelli kayıt materyallerinin geliştirilmesine, öğrencilere cinsel şiddetin önlenmesine ilişkin eğitim verilmesine, yasal düzenlemelerin yapılmasına, onlara danışmanlık yapan, rol modeli olan öğretim üyesi ve yöneticilerinin de sorumluluk almasına dikkat çekilmektedir (ACHA 2008; The First Report of the White House Task Force to Protect Students From Sexual Assault, 2014). 2014 yılında Task Force to Protect Students From Sexual Assault'in yayınladığı ilk raporda (2014), okullarda cinsel taciz ve saldırıların önlenmesi ve mağdurlar için gerekli hizmetin sunulmasına ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Bu raporda ilk adımın problemin tanımlanması ve kampus ortamı çalışmalarının yapılması, ikinci adım olarak da cinsel saldırının önlenmesi ve mağdurlara gerekli hizmetlerin gizlilik ilkesi içerisinde sunulması olduğu belirtilmektedir. Raporda ayrıca üniversitelerde, cinsel şiddete ilişkin primer korunma önlemlerinin başarılı olması için öncelikle problemin tanımlanması gerektiği ve problemin tanımlanması amacıyla periyodik olarak üniversite kampüsünde gerçekten neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan araştırmaların yapılması vurgulanmaktadır. Ülkemizde Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nde konu kapsamlı bir şekilde ele alınmış ve son derece ciddi yaptırımlar öngörülmüş olunmakla birlikte (Yönetmelik m. 8/1-e ve m. 9/1-ç) problemin tanımlanmasına ilişkin süreçlerin çoğu üniversitede tam olarak yapılamadığı da bir gerçektir.

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin cinsel taciz ve saldırı hakkındaki düşüncelerini ve deneyimlerini belirlemek üzere yapılmıştır.

MATERYAL METOD

Örneklem

Tanımlayıcı tipteki bu araştırma İstanbul'da bir vakıf üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2013-2014 akademik yılında eğitim ve öğretime devam eden tüm öğrenciler oluşturmuştur. Kampüste yaşanan cinsel saldırı ve tacizi ortaya koymayı amaçlayan araştırmaların öğrencilerin kampüse yeni geldikleri ilk dönem yapılmaması önerilmektedir (The First Report of the White House Task Force to Protect Students From Sexual Assault, 2014). Bu nedenle araştırmanın örneklemini 3. ve 4. sınıfta eğitim ve öğretime devam eden toplam 802 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Online veri toplama formunu 154 öğrenci doldurmaya başlamış ancak 33 öğrenci sadece sosyo-demografik verilere ilişkin soruları cevaplayıp, cinsel taciz ve ilişkili soruları yanıtsız bırakmıştır. Bu nedenle online veri toplama formunu eksiksiz dolduran 121 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir.

Veri Toplama Formları

Bu çalışmada veriler, cinsel konuların mahrem olması ve her bir öğrencinin bağımsız cevap vermesini sağlamak amacıyla, 16 sorudan oluşan soru formu ile online toplanmıştır. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin yanı sıra, cinsel taciz ve saldırı ile ilişkili düşüncelerini ve deneyimlerini sorgulayan sorulardan oluşan soru formu, araştırma grubu tarafından ulusal ve uluslararası kaynaklardan yararlanarak hazırlanmıştır. Anket formunda öğrencilerin;

- Yaş,
- Cinsiyet,
- Kaldığı yer,
- Cinsel taciz, cinsel saldırı algısı,
- Üniversite ortamında cinsel tacize, cinsel saldırıya uğrama durumu,
- Üniversite ortamında cinsel tacize, cinsel saldırıya uğrama sıklığı,
- Üniversite ortamında cinsel tacize, cinsel saldırıya uğranan mekan,
- Üniversite ortamında cinsel taciz ya da cinsel saldırıda bulunan kişi,
- Üniversite ortamında cinsel taciz ya da cinsel saldırı karşısındaki tutumu,
- Üniversite ortamında cinsel taciz ya da cinsel saldırıya yönelik sunulması istenen, hizmetlere dair düşünceleri yer almıştır.

Uygulama

Araştırmanın uygulanabilmesi için araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin Etik Kurulundan ve öğrencilerden online olarak Qualtrics Survey Software aracılığı ile yazılı onam alınmıştır. Veriler online olarak Qualtrics Survey Software kullanılarak toplanmıştır. Öncelikle, üniversitenin öğrenci kayıt sisteminden araştırmaya dahil edilecek 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin e-mail adreslerine ulaşılmıştır. Tüm öğrencilere araştırmanın yöntemi ve amacı hakkında bilgi ile birlikte online olarak hazırlanan anket formunun linki e-mail ile 2 şer hafta ara ile toplam 4 kez gönderilmiştir. Araştırmada verilerin toplanması yaklaşık 2 ay sürmüştür.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizi Qualtrics Survey Software programında yapılmıştır. Verilerin dağılımlarını göstermek için sayı ve yüzdelik, aritmetik ortalama kullanılmıştır. Cinsel Taciz Olarak Değerlendirilen Davranışlar' a ilişkin verilen 16 maddeye verilen "evet" cevabı için "1" puan, "hayır" ve "emin değilim" cevabını verenlere "0" puan verilerek toplam puan üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arası ilişkide, Pearson ki -kare testi, One way ANOVA ve t testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılığı:

Çalışmada evreni temsil eden sayıda örnekleme ulaşılamamıştır. Bu nedenle, elde edilen sonuçlar tüm öğrencilere genellenemez.

BULGULAR

Öğrencilerin (n: 121) yaş ortalaması (min - max= 19-25) 22.12 ± 1.11 olarak hesaplanmış olup, % 71.9 (n=87) 3. sınıf ve %28.1'i (n= 34) 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin % 41.3'ü (n=50) kampüs içindeki yurtlarda, % 26.4'ü ise (n= 32) evde ailesi ile birlikte yaşamaktadır.

Öğrencilerin %91.7'si (n=111) yaşamının çoğunlukla şehir merkezinde/ilde geçirdiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin % 54.5'inin (n=66) annesi, % 65.3'ünün (n=79) ise babası üniversite ve yüksekokul mezunudur. Ayrıca öğrencilerin % 19.9'unun (n=24) annesinin, % 12.4'ünün (n= 15) ise babasının ilkokul veya daha az eğitim seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsel Taciz Olarak Değerlendirdiği Davranışlar

Cinsel Taciz Olarak Değerlendirilen Davranışlar (n=121)	Evet		Emin Değilim		Hayır	
	n	%	n	%	n	%
Cinsel içerikli şakalar yapılması	45	37.1	20	16.5	56	46.2
Cinsel içerikli iltifatlarda bulunulması	61	50.4	25	20.6	35	29.0
Rahatsız edici hitaplarda bulunulması (<i>şekerim, tatlım, canım gibi</i>)	98	80.9	11	9.1	12	10.0
Sevgilinizle ilgili ısrarlı sorular sorulması	45	37.2	22	18.2	54	44.6
Cinsel yaşamınızla ilgili sorular sorulması	65	53.7	16	13.3	40	33.0
Kadınlar ve erkekler hakkında cinsiyetçi (<i>bir cinsiyetin diğerinden üstün olduğunu ima eden</i>) sözler söylenmesi	59	48.7	13	10.7	49	40.6
Bedeninizle ilgili cinsel içerikli sözler, ifadeler kullanılması	94	77.7	10	8.3	17	14
Cinsellik ima eden bakışlara ısrarlı bir şekilde maruz kalmak	109	90	3	2.5	9	7.5
Cinsel içerikli materyal (<i>resim, not, elektronik posta, telefon mesajı vb.</i>) ile rahatsız edilmek	112	92.5	-	-	9	7.5
Reddetmenize rağmen ısrarla yemeğe, bir yerlere gitmeye veya bir şeyler içmeye davet etmek	66	54.5	19	15.7	36	29.8
Flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlara maruz kalmak	88	72.7	13	10.7	20	16.5
Flört etme isteği içeren rahatsız edici mesajların/mektupların gönderilmesi	79	65.2	16	13.3	26	21.5
Cinsel içerikli teklife uyulduğu takdirde özel ilgi greceğinizin veya bazı kazançlar elde edeceğinizin size hissettirilmesi veya söylenmesi	104	85.9	3	2.5	14	11.6
Cinsel içerikli teklife uyulmadığı takdirde akademik hayat/iş hayatı/ğrenci hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinizin size hissettirilmesi veya söylenmesi	111	91.7	3	2.5	7	5.8
Rızanız olmadan bedeninizin herhangi bir yerine dokunulması	114	94.2	1	0.9	6	4.9
Rızanız olmadan öpülmek, sarılmak	106	87.6	6	4.9	9	
Cinsel ilişkiye (<i>fiziksel olarak</i>) zorlanmak	114	94.2	-	-	7	5.8

*Bu soruya cevap verenlerin sayısıdır.

Öğrencilerin %46.2'si 'Cinsel içerikli şakalar yapılmasını', %44.6'sı 'Sevgilisi ile ilgili ısrarlı sorular sorulmasını' ve %40.6'sı 'Kadınlar ve erkekler hakkında cinsiyetçi (bir cinsiyetin diğerinden üstün olduğunu ima eden) sözler söylenmesini' cinsel taciz olarak değerlendirmemiştir (Tablo1). Ayrıca, ğrencilerin en yüksek oranda 'Rızanız

Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Taciz Ve Saldırı Hakkındaki Düşünceleri ..

olmadan bedeninizin herhangi bir yerine dokunulması' (%94.2), 'Cinsel içerikli materyal (resim, not, elektronik posta, telefon mesajı vb.) ile rahatsız edilme' (%92.5) ve 'Cinsel içerikli teklife uyulmadığı takdirde akademik hayat/iş hayatı/öğrenci hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinizin size hissettirilmesi veya söylenmesini' (%91.7) cinsel taciz olarak görmektedir (Tablo 1).

Öğrencilerin en az oranda 'cinsel içerikli şakalar yapılmasını' cinsel taciz olarak belirttikleri, en fazla oranda ise 'Cinsel ilişkiye (*fiziksel olarak*) zorlanmayı' ve 'rıza olmadan bedenin herhangi bir yerine dokunulmasını' cinsel taciz olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca tabloda gösterilmemekle birlikte, öğrencilerin 'cinsel içerikli şakalar yapılmasını' cinsel taciz olarak değerlendirme durumları ile cinsel tacize maruz kalma durumları, cinsiyet, yaşanılan yer, en uzun süre yaşanılan yer, anne ve baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) Aynı şekilde öğrencilerin 'cinsel ilişkiye (*fiziksel olarak*) zorlanmayı' cinsel taciz olarak değerlendirme durumları ile cinsel tacize maruz kalma durumları, cinsiyet, yaşanılan yer, uzun süre yaşanılan yer, anne ve baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri arasındaki farkta istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 2. Öğrencilerin cinsel tacize uğrama durumları*

Cinsel tacize uğrama	n	%
Evet	35	28.9
Hayır	75	63.6
Ben değil arkadaşım maruz kaldı	9	7.4
Toplam	121	100.0

* Tablo 1'de verilen davranışlara göre cinsel tacize uğrama

Öğrencilerin Tablo 1'deki davranışlardan herhangi birine maruz kalma durumu sorgulandığında öğrencilerin % 28.9'unun kendisinin, % 7.4'ü ise bir arkadaşının cinsel tacize maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Katılımcıların bazı sosyo-demografik özellikleri ile cinsel tacize maruz kalma durumlarının karşılaştırılması

Özellikler	Evet n(%)	Hayır n(%)	Kendisi değil bir arkadaşı n(%)	X p
Sınıfı				
3. sınıf	26 (29.9)	55 (63.2)		.229
4. sınıf	9 (26.5)	22 (64.7)		.892
Cinsiyet				
Kadın	31(31.6)	58(59.2)	9 (9.2)	5.025
Erkek	4 (17.4)	19 (82.6)	-	.081
Yaşanılan yer				
Evde ailesi ile	10 (31.3)	21 (65.6)	1 (3.1)	3.106
Evde arkadaşları ile	5 (31.3)	10 (62.5)	1 (6.3)	.928
Evde yalnız	6 (35.3)	10 (58.8)	1 (5.9)	
Kampüs yurdunda	12(24)	33(66)	5 (10)	
Kampüs dışında yurtta	2(33.3)	3(50)	1 (16.7)	
Uzun süre yaşanılan yer				
Daha çok ilde	32 (28,8)	70 (63,1)	9 (8.1)	.885
Daha çok ilçe/köyde	3 (30)	7 (70)	-	.643
Anne eğitim durumu				
Üniversite ve üzeri	18 (27.3)	44(66.7)	4(6.2)	7.745
Lise	10(32.3)	16(51.6)	5(16.1)	.257
Ortaokul İlkokul	7 (33.3)	14(66.7)	-	
İlkokuldan az	-	3 (100)	-	
Baba eğitim durumu				
Üniversite ve üzeri	20 (25.3)	53 (67.1)	6(7.6)	5.134
Lise	12(44.4)	13(48.1)	2(7.4)	.527
Ortaokul İlkokul	3(23.1)	9(69.2)	1(7.7)	
İlkokuldan az	-	2(100)	-	
Davranışları tanımlama (Min-Mak=0-16)				
	X±SD	X±SD	X±SD	X±SD
	12.6±3.30	11.8±3.235	13.1±2.872	1.147±.321

7

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin cinsel tacize maruz kalma durumları ile cinsiyet, yaşanılan yer, uzun süre yaşanılan yer, anne ve baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4. Cinsel Tacize uğradığını belirten öğrencilerin bu davranışlara maruz kalma sıklığı (% satır)

Maruz olunan cinsel taciz davranışları (n=37)*	Hiçbir zaman		Bir kez		Ara sıra		Çok sık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsel içerikli şakalar yapılması	6	16.2	5	13.5	15	40.5	11	29.7
Cinsel içerikli iltifatlarda bulunulması	11	29.7	7	19.0	12	32.4	7	19.0
Rahatsız edici hitaplarda bulunulması (şekerim, tatlım, canım gibi)	12	32.4	7	19.0	14	37.8	4	10.8
Sevgilinizle ilgili ısrarlı sorular sorulması	10	27.0	7	19.0	14	37.8	6	16.2
Cinsel yaşamınızla ilgili sorular sorulması	7	19.0	8	21.7	16	43.2	6	16.2
Kadınlar ve erkekler hakkında cinsiyetçi (bir cinsiyetin diğerinden üstün olduğunu ima eden) sözler söylenmesi	9	24.3	4	10.8	9	24.3	15	40.5
Bedeninizle ilgili cinsel içerikli sözler, ifadeler kullanılması	14	37.8	6	16.2	11	29.7	6	16.2
Cinsellik ima eden bakışlara ısrarlı bir şekilde maruz kalmak	18	48.6	7	19.0	9	24.3	3	8.1
Cinsel içerikli materyal (resim, not, elektronik posta, telefon mesajı vb.) ile rahatsız edilmek	28	75.6	6	16.2	3	8.1	-	-
Reddetmenize rağmen ısrarla yemeğe, bir yerlere gitmeye veya bir şeyler içmeye davet etmek	22	59.4	9	24.3	4	10.8	2	5.4
Flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlara maruz kalmak	24	64.8	5	13.5	5	13.5	3	8.1
Flört etme isteği içeren rahatsız edici mesajların/mektupların gönderilmesi	25	67.5	7	19.0	4	10.8	1	2.7
Cinsel içerikli teklife uyulduğu takdirde özel ilgi göreceğinizin veya bazı kazançlar elde edeceğinizin size hissettirilmesi veya söylenmesi	29	78.3	4	10.8	4	10.8	-	-
Cinsel içerikli teklife uyulmadığı takdirde akademik hayat/iş hayatı/öğrenci hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinizin size hissettirilmesi veya söylenmesi	35	94.5	2	5.4	-	-	-	-
Rızanız olmadan bedeninizin herhangi bir yerine dokunulması	20	54.0	11	29.7	6	16.2	-	-
Rızanız olmadan öpülmek, sarılmak	24	64.8	5	13.5	6	16.2	2	5.4
Cinsel ilişkiye (fiziksel olarak) zorlanmak	33	89.1	3	8.1	1	2.7	-	-

*Cinsel tacize kendisi veya bir arkadaşının maruz kaldığını belirten 7 katılımcı bu sorulara cevap vermemiştir

Cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin % 29.7'sinin en çok 'cinsel içerikli şakalar yapılması' ve %40.5'inin 'Kadınlar ve erkekler hakkında cinsiyetçi (bir cinsiyetin diğerinden üstün olduğunu ima eden) sözler söylenmesi'ne maruz kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %43.2'sinin 'Cinsel yaşamınızla ilgili sorular sorulması' ve %37.8'inin 'Sevgilinize ilgili ısrarlı sorulara' ve 'Rahatsız edici hitaplarda bulunulması (şekerim, tatlım, canım gibi)' ara sıra maruz kaldıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin % 29.7'si sadece bir kez olmakla birlikte 'Rızanız olmadan bedeninizin herhangi bir yerine dokunulduğunu' belirtmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile 'Cinsel Taciz Olarak Değerlendirilen Davranışlara' verdikleri toplam doğru cevap puan ortalamalarının dağılımları

	<i>X</i>	<i>SD</i>	<i>F*/t**</i> <i>p</i>
Cinsiyet			
Kadın	12.377	3.170	- 1.616
Erkek	11.173	3.406	.456
Yaşanılan yer *			
Evde ailesi ile	12.437	3.262	
Evde arkadaşları ile	11.937	3.750	.492
Evde yalnız	12.058	2.511	.742
Kampüs yurdunda	11.880	3.305	
Kampüs dışında yurttta	13.666	3.236	
Uzun süre yaşanılan yer**			
Daha çok ilde	12.063	3.256	-.970
Daha çok ilçe/köyde	13.100	2.998	.888
Anne eğitim durumu *			
Üniversite ve üzeri	11,757	3,098	
Lise	12,129	3,432	39.241
Ortaokul İlkokul	13,238	3.404	.293
İlkokuldan az	13,333	2,081	
Baba eğitim durumu*			
Üniversite ve üzeri	11,822	3,346	
Lise	12,888	2,764	25.406
Ortaokul	12,538	3,596	.494
İlkokuldan az	12,500	2,121	

*One way ANOVA

**t test

Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Taciz Ve Saldırı Hakkındaki Düşünceleri ..

Öğrencilerin cinsel taciz olarak değerlendirdikleri davranışlara verdikleri toplam doğru cevap puan ortalamaları ile cinsiyet, yaşanılan yer, en uzun süre yaşanılan yer, anne ve baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 5).

Tablo 6. Cinsel Tacize uğradığını belirten öğrencilerin cinsel tacize maruz kaldığı yerler

Cinsel tacize maruz kalınan yerler (n=37)*	n	%
Açık alanda	21	57.0
Yurtlar bölgesinde	14	38.0
Kantinde	10	27.0
Derslikte	6	16.0
Spor salonunda	4	11.0
Kütüphanede	1	3.0

*Kişiler birden fazla yanıt verdiği için yüzdeler n üzerinden alınmıştır. Cinsel tacize kendisi veya bir arkadaşının maruz kaldığını belirten 7 katılımcı bu sorulara cevap vermemiştir

Cinsel Tacize uğradığını belirten öğrencilerin, cinsel taciz olarak tanımlanan davranışlara en yüksek oranda %57'sinin açık alanda, en az ise kütüphanede (%3) maruz kaldığı belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 7. Cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin cinsel tacize maruz kaldıkları bireyler (% satır)

Cinsel tacizde bulunan kişiler (n=37)*	Hiçbir zaman		Bir kez		Ara sıra		Sıklıkla	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yakın arkadaş	14	37.8	7	19.0	8	21.6	8	21.6
Herhangi bir öğrenci	8	21.7	14	37.8	14	37.8	1	2.7
Kampüste tanımadığınız bir kişi	24	64.8	8	21.7	4	10.8	1	2.7
Kampüste çalışan bir kişi (medikoda, yurtlarda, kantinlerde vb. çalışanlar)	29	78.3	5	13.5	2	5.4	1	2.7
Kampüste herhangi bir daimi işe sahip olmayıp arada bir gelen bir kişi (kargocu, nakliyecisi, vd.)	32	86.5	4	10.8	1	2.7	-	-
Akademik personel (öğretim elemanı, asistan vd.)	36	2.7	1	2.7	-	-	-	-
İdari personel (sekreter, büro elemanları vd.)	36	2.7	1	2.7	-	-	-	-

*Cinsel tacize kendisi veya bir arkadaşının maruz kaldığını belirten 7 katılımcı bu sorulara cevap vermemiştir

Cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin en sık % 21,6'sının yakın arkadaşı tarafından cinsel tacize uğradığı belirlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 8. Cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin cinsel taciz içeren davranışlara verdikleri tepkiler

Cinsel tacize verilen tepkiler (n=37*)	n	%
Şaka gibi algılayıp yok saydım	22	59.0
Yapmamasını söyledim	21	57.0
Önemsemedim	14	38.0
Fiziksel olarak tepki gösterdim	11	30.0
Ortamı terk ettim	11	30.0
Çevredekilerden yardım istedim	1	3.0
Resmi şikâyette bulundum	1	3.0

*Kişiler birden fazla yanıt verdiğiinden yüzdeler n üzerinden alınmıştır.

Tablo 8'de cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin cinsel taciz içeren davranışlara verdikleri tepkilere ilişkin bulgular gösterilmiştir. Tabloda gösterilmemekle birlikte, cinsel tacize uğradığını belirten öğrencilerin (n=37) % 62'si (n=23) taciz sonrası hiç bir şey yapmadığını, % 10,8'i (n=4) psikolojik destek aldığını, % 32,4'i (n=12) ise arkadaş ya da ailesinden destek aldığını belirtmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin üniversite bünyesinde cinsel tacize maruz kalanların başvurabileceği özel bir yapı olması gerekliliği ve bu yapının görevleri ile ilgili görüşleri

Özel Bir yapının gerekliliği (n:154)	n	%
Evet	81	52.5
Hayır	16	10.4
Fark etmez	13	8.5
Cevapsız	44	28.6
Bu yapının görevleri (n=110*)		
Başvuruda bulunanın ismini gizli tutmak	107	97.0
Tacize maruz kalanı hakları ve yapabilecekleri konusunda bilgilendirmek	108	98.0
Tacize uğrayanlara psikolojik destek sağlamak	99	90.0
Tacizci ve tacize uğrayan arasında arabuluculuk yapmak**	5	5.0
Tacize uğrayan kişiye hukuki destek sağlamak	84	76.0
Tacizlerin engellenmesi için önlemlerin (<i>tacizcinin üniversiteden uzaklaştırılması gibi</i>) alınmasını sağlamak	94	85.0
Üniversite bünyesinde tacizcilere uygulanacak yaptırımı belirlemek	88	80.0

*Bu soruya cevap verenlerin sayısıdır. Öğrenciler birden fazla yanıt verdiğiinden yüzdeler n üzerinden alınmıştır.

** Türkiye'nin de tarafı olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca kabul edilmez bir durumdur.

Öğrencilerin %52.5'i (n=81) üniversite bünyesinde cinsel tacize maruz kalanların başvurabileceği özel bir yapı olması gerektiğini, %10.4'ü (n=16) gerekmediğini, % 8.5'i ise (n=13) fark etmeyeceğini (olsa da olur olmasa da) belirtmişlerdir (Tablo 9).

TARTIŞMA

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) cinsel saldırının ve tacizin sadece fiziksel davranışları değil aynı zamanda sözlü veya sözsüz gerçekleştirilebilen cinsel içerikli davranışları da içeren geniş bir kavram olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2012). Ancak hukuksal açıdan, kişiyi küçük düşüren veya utandıran davranışın, cinsel amaçlı olmaması durumunda, cinsel suçlar kapsamına girmediği “bedensel temas” içermeyen fakat cinsel amaçlı olup rahatsızlık verici davranışların “cinsel taciz” olarak kabul edildiği görülmektedir. Yapılan bir çalışmada ‘Fiziksel temas ya da dokunma’ gibi fiziksel cinsel saldırılar ile cinsel şakalar yapmak, ıslık çalmak, dik dik bakmak gibi sözsüz cinsel saldırı davranışlarının en sık karşılaşılan (50–85%) davranışlar olduğu belirtilmektedir (Pina, 2009). Bu çalışmada öğrencilerin yarıya yakınının cinsel içerikli söylemleri (*cinsel içerikli şakalar yapılması, sevgilisi ile ilgili ısrarlı sorular sorulması ve cinsiyetçi söylemler söylenmesi*) cinsel şiddet olarak değerlendirmedikleri, buna karşın çoğunlukla rahatsız edici fiziksel davranışları (*rızası olmadan bedene dokunma, cinsel içerikli materyal ile rahatsız edilme, cinsel ilişkiye zorlanma*) cinsel şiddet olarak değerlendirdiği belirlenmiştir. Sık karşılaşılmamasına rağmen, çalışmamızda öğrencilerin daha çok zorla öpmek, cinsel ilişkiye zorlanmak, cinsel içerikli teklifte bulunmak vb gibi fiziksel cinsel şiddet formlarını ‘şiddet’ olarak algıladıkları görülmektedir (Tablo 1). Burada bir bilinç eksikliğinin olduğu söylenebilir. Hukuki açıdan herhangi bir cinsel davranışın rıza dışı, dolayısıyla da cinsel suç kapsamında, sayılması için “fiziksel” nitelikte bir zorlamanın varlığı şart değildir. Tehdit veya hile ile ya da geçerli bir rıza olmaksızın herhangi bir şekilde gerçekleştirilen cinsel davranışlar suç sayılmaktadır (Taner, 2013). Öğrencilerin cinsel taciz ve cinsel saldırı tanımlarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği, hatta bazı öğrencilerin cinsel saldırı tanımına nelerin dahil edildiğini bilmedikleri vurgulanmaktadır (Paludi ve ark 2006). Çalışmamızda, öğrencilerin cinsiyet, sınıf, yaşadıkları yer, anne ve baba eğitim düzeyi gibi özelliklerinin cinsel şiddet olarak tanımlanan bu davranışları cinsel şiddet olarak tanımlama durumları arasında fark olmadığı belirlenmiştir (Tablo 5). Pina ve ark.(2009)'ları cinsel saldırı farkındalığının ve bu davranışları cinsel saldırı olarak değerlendirme oranlarının 1980-1994 yılları arasında giderek erkeklerde arttığını belirtmiştir. Bu sonuç öğrencilerin ve

toplumumuzun cinsel Şiddet tanımını tam olarak bilmemelerinden ve cinsel Şiddeti daha çok fiziksel bir eylem olarak görmelerinden kaynaklanabilir.

Literatürde üniversitelerde cinsel Şiddet oranının %15-25 arasında deđiŐtiđi(Gover ve ark 2008; Moynihan ve Banyard 2008; Shorey, 2011) ve son yıllarda giderek arttığı (Untied ve ark, 2013, Paul ve ark, 2013) belirtilmektedir. Payne (2008)'de yaklaşık her dört üniversite öğrencisi kadından birinin herhangi bir cinsel saldırıya maruz kaldığını belirtmiştir. Benzer Şekilde başka bir çalışmada öğrencilerin %40'nın üniversite eğitimi sırasında tecavüze uğradığı saptanmıştır (Paul ve ark 2013). Çalışmamızda ise üniversite öğrencilerinin % 28.9'unun kendisinin, % 7.4'ü bir arkadaşının cinsel Şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Tablo 2). Bununla birlikte, öğrencilerin cinsiyet, sınıf, yaşadıkları yer, anne ve baba eğitim düzeyi gibi faktörlerin cinsel Şiddete maruz kalma durumlarını etkilemediği ($p>0.05$) belirlenmiştir (Tablo 3). Literatürde üniversite öğrencilerinde cinsel saldırı ve taciz konusunu inceleyen çalışmalarda hedef grup genellikle kadınlar olmakla birlikte (Paul ve ark 2013), özellikle kız öğrencilerin cinsel Şiddete maruz kalma oranının yüksek olduğu belirtilmektedir (Vladutiu ve ark. 2011; Untied ve ark 2013; Moynihan ve Banyard 2008). Üniversite öğrencilerinde cinsel taciz ve saldırıya maruz kalma oranının yüksek olması, bu alanda özellikle primer koruma açaŐından gereken önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Çalışmamızda cinsel taciz veya saldırıya uğradığını belirten öğrenciler, cinsel tacizin çoğunlukla açık alanlarda ya da yurttan gerçekteŐtiđini belirtmektedir (Tablo 6). ABD'de üniversite öğrencilerinin %39'unun yurt veya öğrenci evlerinde, %37'sinin ise kampüste açık alanda cinsel tacize uğradığı, cinsel saldırının öğrenci evi veya öğrenci yurtları gibi kampüsün hemen her yerinde olabileceği belirtilmiştir (Hill ve Silva, 2005). Bu sonuçlar üniversite kampüsü içinde tüm alanlarda cinsel taciz ve saldırıyı önlemeye yönelik güvenlik önlemlerinin önemini ve yetersizliğini göstermektedir.

Çalışmamızda, cinsel Şiddete uğradığını belirten öğrencilerin en sık (%21,6) yakın arkadaşı tarafından cinsel tacize uğradığı belirlenmiştir (Tablo 4). ÇeŐitli çalıŐmalara göre bütün cinsel saldırı olaylarının %35-%84'ünde saldırgan, mağdurun tanıdığı birisidir (Koss ve ark 1989; Burgess ve ark 1995). Ülkemizde yapılan benzer bir çalışmada olguların %62'sinin mağdurlar ile çeŐitli düzeylerde yakınlıklarının bulunduğu saptanmıştır (Kaptanoğlu ve ark 1987). Türk Hukuku'nda, fail ile mağdur arasındaki belirli yakınlık ilişkileri (akrabalık veya kişisel ilişki gibi), gerek cinsel saldırı

ve istismar gerekse cinsel taciz suçunda cezanın artırılmasına yol açmaktadır. Mağdurların başvurduğu bir merkezdeki rapora göre, mağdurların %70-80'i (Dunn ve Gilchrist 1993), bir başka çalışmaya göre de %92'si (Agaton, 1988) tanıdıkları tarafından saldırıya uğramıştır. ABD'de yürütülen bir çalışmada öğrencilerin %21'inin genellikle arkadaşlar tarafından cinsel saldırılara ve %66'sının kişisel olarak tanıdığı bir kişi tarafından cinsel tacize maruz kaldığı belirtilmiştir (Hill ve Silva 2005). Bir başka çalışmada ise akranlar arası cinsel tacizin hem ABD'de hem de dünyadaki diğer üniversite kampüslerinde yaygın olduğu vurgulanmıştır (Paludi ve ark 2006).

Literatürde cinsel saldırıya uğrayan öğrencilerin yaklaşık üçte birinin bu durumu hiç bir kişiyle paylaşmadığı veya polis dahil hiç bir kimseye bu durumu rapor etmediği belirtilmektedir (Boynton Health Service, 2010; Hill ve Silva 2005). Bu çalışmada cinsel taciz veya saldırıya maruz kalanların çoğunluğunun resmi kuruluşlara başvurmadığı belirlenmiştir. Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin bu olay karşısındaki tepkisinin sırasıyla yok sayma, yapmamasını söyleme, önemsememe, ortamı terk etme gibi davranışları gösterdiği saptanmış olup, resmi şikayette bulunma ve çevredekilerden yardım isteme oranının %3 gibi oldukça düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 8). Hukukta cinsel taciz teşkil eden bir davranışın mağdur tarafından önemsenmemiş, ciddiye alınmamış, şikayet edilmemiş olması; fiilin niteliğini değiştirmemektedir. Hatta davranışın mağdur tarafından rahatsız edici bulunmamış veya hoş görülmuş olması da, tek başına, fiilin niteliğini değiştirmemektedir. Bununla birlikte, çocuga karşı işlenmeyen cinsel taciz suçunun ve cinsel saldırı suçunun (TCK m. 102/1) yargılanabilmesi için mağdurun şikayet şartı TCK'da aranmaktadır. Hatta, "tecavüz" durumunda şikayet koşulu aranmasa bile, yetkili makamların soruşturma başlatabilmeleri için, bir şekilde (ihbar, re'sen öğrenme gibi), suç şüphesinin bilgilerine ulaşmış olması gerekmektedir. Oysa "siyah sayılar/karanlık alan" olgusunun, yani resmi makamlarca bilinmeyen vaka sayısı ve oranının (Demirbaş, 2014) özellikle cinsel suçlar bakımından oldukça yüksek olduğu bir gerçektir (Sokullu ve Akıncı 2008; Temiz, 2015). Elde ettiğimiz sonuçlar öğrencilerin cinsel taciz ve saldırı durumunda hukuksal haklarından haberdar olmadığı ve bilgi gereksinimlerinin olduğunu göstermektedir. Çalışmalarda mağdurların yaşadıkları olayı ilgili kurumlara bildirmeme nedenleri arasında kurumlarda çalışan kişilerin olumsuz tutumları (*küçük düşürücü sorgulama, tıbbi muayene, mahkeme ve savunma avukatının mağdurun kişiliğine karşı yaptıkları saldırılar*), toplumun yaklaşımı ve kendisinin suçlu bulunacağı korkusu, adli makamlara güvenmeme yer almaktadır (Knight, 1995;

Ledoux ve Hazelwood 1995; Finkelson ve Oswald 1995; Fisher ve ark 2003). Bu sonuçlar mağdurların kendilerine yardım edilemeyeceğini düşündüklerini, kurumların tepkisinden, damgalanmaktan ve toplum dışı kalmaktan korktuklarını, suçun kanıtlanma zorunluluğunun olması ve suç kanıtlanırsa bile toplumun ve ailesinin gözünde değerini yitireceği endişesinden kaynaklandığını düşündürebilir.

Birçok ülkede öğrencileri cinsel tacizden koruyacak yönerge veya kanunların olmadığı belirtilmektedir (Paludi, 2006). 2014 yılında ABD’de öğrencileri cinsel saldırıdan korumak amacıyla yayınlanan yönergenin ardından kampüslerde koruyucu önlemler önem kazanmıştır. Bu durum diğer dünya ülkelerinde de dikkat çekmiştir (The First Report of the White House Task Force to Protect Students, 2014). Ülkemizde YÖK Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ne (m. 8/1-e) göre; “Yükseköğretim kurumlarında cinsel tacizde bulunmak”, yükseköğretim kurumundan iki yarıyıl için uzaklaştırma cezasını gerektiren disiplin suçları kapsamındadır. “Kişilerin vücudu üzerinde cinsel davranışlarda bulunmak suretiyle cinsel dokunulmazlıkların ihlal edilmesi” yükseköğretim kurumundan atılma cezasını gerektiren bir suç (m. 9/1-ç) olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, “Disiplin cezalarını vermeye yetkili amirler ile disiplin kurulları bu cezalardan birini verirken, disiplin suçunu oluşturan eylemlerin ağırlığını, soruşturulan öğrencinin daha önce bir disiplin cezası alıp almadığını, davranış, tavır ve hareketlerini, işlediği fiil ve yaptığı hareket dolayısıyla pişmanlık duyup duymadığını dikkate alırlar.” (m. 23) Çalışmamızda öğrencilerin % 52,5’i üniversitelerde cinsel tacize maruz kalanların başvurabileceği özel bir yapı olması gerektiğini düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu, bu merkezin başvuruda bulunan kişinin ismini gizli tutmak, kişinin hakları ve yapılabilecekleri konusunda ona destek olmak, daha sonraki olası tacizi engellemek için önlemler almak, kişiye psikolojik destek olmak gibi görev üstlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Tablo 9). Öğrencilerin çoğunluğunun bu merkezin görevleri arasında başvuruda bulunan kişinin isminin gizli tutulması istemesi hukuksal açıdan TCK m. 279’a göre büyük risk oluşturmaktadır. Çünkü bazı cinsel nitelikli suçların kovuşturulması şikayete bağılıyken, bazılarının değildir. Dolayısıyla şikayete bağılı olmayan bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenen Üniversite yetkilileri, bu hüküm gereği, yetkili makamlara bildirimde bulunmak zorundadırlar. Bu durumda, mağdurun isminin de bildirilmesi zorunluluk

taşımaktadır. Bu sonuç, öğrencilerin konunun hukuksal boyutu ile ilgili bilgi sahibi olmadığını düşündürmektedir.

Cinsel saldırıların önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması, bir cinsel taciz veya saldırı olduğunda ise etkili bir şekilde müdahale edilmesinde; cinsel taciz ve saldırı merkezlerinin önemi büyüktür. Bu merkezler, cinsel şiddete uğrayan kişilere, multidisipliner bakım hizmeti sunmakta, kişinin polise haber vermek istediği durumlarda bile, tıp, adli tıp, psikolojik destek hizmeti sunmakta ve bu kişilerin durumunu izlemektedir (Eogan, 2013). Çalışmada bu merkezlerin açılmasını isteyen öğrenci oranının çok düşük olması dikkati çekmektedir. Her türlü cinsel şiddet ve saldırıların, kabul edilemez bir insan hakkı ihlali olduğu konusunda duyarlılığın artırılması açısından, öğrencilere cinsel şiddet içeren sözlü ve sözsüz şiddet türleri ve bu durumun kişiler üzerine kısa ve uzun dönem etkisi hakkında bilgi verilmesi de önlemede önemli adımlardır.

Sonuç ve Öneriler

Toplumumuz için ciddi bir sorun olan, cinsel şiddetin boyutlarını kısmen de olsa ortaya koyabilmek amacıyla yapılan bu çalışmada; üniversitelerde cinsel şiddet oranının tahmin edilenin üstünde olması dikkat çeken bir bulgudur. Bunun yanı sıra öğrencilerin cinsel şiddetin her türüne azımsanmayacak düzeyde maruz kaldığı, cinsel şiddetin daha çok tanıdık kişilerce gerçekleştirildiği ve adli makamlara yansıtılmadığı saptanmıştır.

Cinsel şiddet eylemlerine maruz kalma oranlarının yüksek olması, sorunun büyüklüğü ortaya koyarken, adli makamlara yansıma oranının çok düşük olması bu soruna tüm boyutları ile hukuksal, sosyolojik ve medikal açıdan ciddiyetle ve yoğun bir şekilde önem verilmesi gereğini göstermektedir. Cinsel şiddet açısından riskli bir bölge olan kampüs yaşamının aynı zamanda cinsel şiddeti önlemeye yönelik stratejilerin geliştirilmesi için elverişli bir ortam olarak düşünülmüştür. Bu nedenle üniversitelerde öğrencilerin cinsel şiddete yönelik farkındalık kazanmaları, sorunla baş etme yöntemlerinin geliştirilmesi, yöneticilerin gerekli güvenlik önlemlerini alması, şiddetle ilgili uyarıcı ve farkındalık artırıcı paket programlar hazırlayarak online iletişim ağı ile tüm çalışanlara erişimin sağlanması ve üniversite cinsel şiddeti önleme özel birimlerinin kurulması önerilmiştir.

KAYNAKLAR

Adalet İstatistikleri – Judicial Statistics 2014, T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel M¼d¼rl¼đ¼ (2015). Erişim adresi:

http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2014/adalet_ist_2014.pdf

World Health Organization (WHO), Global and Regional Estimates of Violence against Women; prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence (2013). Erişim adresi:

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf?ua=1

World Health Organization (WHO), Understanding and addressing violence against women (2012). Erişim adresi:

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77434/1/WHO_RHR_12.37_eng.pdf

TC. Başbakanlık Kadının stat¼s¼ genel m¼d¼rl¼đ¼. Kadına y¼nelik şiddet alışması, Ankara 2009. Erişim adresi: <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>

American College Health Association (ACHA), Shifting the paradigm: Primary prevention of sexual violence (2008). Erişim adresi;

http://www.acha.org/sexualviolence/docs/acha_psv_toolkit.pdf

Payne, B.K. (2008). Challenges responding to sexual violence: Differences between college campuses and communities, *Journal of Criminal Justice* 36:224–230

Not Alone, The First Report of the White House Task Force to Protect Students From Sexual Assault, April 2014. Erişim adresi: <https://www.notalone.gov/assets/report.pdf>

Gross, A.M, Winslett, A, Roberts, M, Gohm, CL. (2006). An examination of sexual violence against college women. *Violence Against Women*, 12(3):288-300.

Paludi, M., Nydegger, R., Desouza, E, Nydegger, L., Dicker, KA. (2006). International Perspectives on Sexual Harassment of College Students The Sounds of Silence, *Ann. N.Y. Acad. Sci*, 1087: 103–120

Eogan, M., McHugh, A., Holohan, M. (2013). The role of the sexual assault centre. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics and Gynaecology*, 27:47–58

Gover, A., Kaukinen, C., Fox K. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23:1667-1693.

Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Taciz Ve Saldırı Hakkındaki Düşünceleri ..

- Burnett, A., Mattern, J.L, Herakova, L.L, Kahl Jr, D.H., Tobola, C., Borsen, S.E. (2009). "Communicating/Muting Date Rape: A Co-Cultural Theoretical Analysis of Communication Factors Related to Rape Culture on a College Campus." *Journal of Applied Communication Research*, 37(4):465-485.
- Hacettepe Üniversitesi Merkez Kampüsü yurtlarında kalan kız öğrenciler arasında cinsel şiddet araştırması raporu, (2000).
- Hill, C., Silva, E. (2005). *Drawing The Line: Sexual Harassment On Campus*, American Association of University Women Educational Foundation, ISBN: 1-879922-35-5. Erisim adresi. <http://www.aauw.org/files/2013/02/drawing-the-line-sexual-harassment-on-campus.pdf>
- Paul, L.A., Walsh, K., McCauley, J.L., Ruggiero, K.J., Resnick, H.S., Kilpatrick, D.G. (2013). College women's experiences with rape disclosure: a national study. *Violence Against Women*, 19(4):486-502. doi: 10.1177/1077801213487746. Epub 2013 May 6.
- Shorey, R., Stuart, G., Cornelius, T. (2011). Dating violence and substance use in college students: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 541-550.
- Sokullu-Akıncı, F. (S Dursun'un katkılarıyla). (2008). *Viktimoloji (Mağdurbilim)*, 2. Bası, İstanbul.
- Demirbaş, T. (2014). *Kriminoloji*, 5. Baskı, Ankara
- Taner FG. *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*, Ankara 2013.
- Temiz, Y. (2015). "Kadına Yönelik Şiddetin Yaygın Yöntemi Olarak Tecavüz" TY Sancar (ed.), *Kriminoloji Yazıları*, Ankara.
- Tezcan, S., Özcebe H., Subaşı, N., Üner, S., Telatar, G. (2006). *Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Ruhsal Sağlık Düzeyleri ve Madde kullanım Boyutlarının Saptanması*. Ankara.
- Tezcan, D., Erdem, M.R., Önok, R.M. (2015). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 12. Baskı, Ankara.
- Tezcan, D., Erdem, M.R., Sancakdar, O., Önok, R.M. (2014). *İnsan Hakları El Kitabı*, 5. Baskı, Ankara.
- Untied, A.S., Orchowski, L.M, Lazar, V. (2013). College men's and women's respective perceptions of risk to perpetrate or experience sexual assault: the role of alcohol use and expectancies. *Violence Against Women*, 19(7):903-23.

- Koss, M.P., Gidyez, C.A., Wisniewski, N. (1989). The scope of rape. incidence and prevalance of sexual aggression and victimization in a national sample of higher education students. *J Consult Clin Psychol*, 55(2): 162-70.
- Burgess, A.W. (1995). Victim Care Services and the Comprehensive Sexual Assesment Tool. *Rape Inve-stigation*, 2nd. Ed. Eds Hazelwood, RH, Burgess AW. CRC Press. Boca Raton, 263-72.
- Kaptanoğlu, C., Seher, G., Tekin, D. (1987). Tecavüz olgusunun Psikososyal Yönden Araştırılması. XXIII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, 268-71.
- Dunn, S.F.M., Gilchrist, V.J. (1993). Sexual Assault. *Primary Care*, 20 (2): 359-79.
- Agaton, S.S. Vulnerability to sexual assault. In: Burgess AW. (1988). Hd. *Rape and Sexual Assault II*. Gerland Reference Library of Social Science, New York: Gerland, 361: 221-44
- Boynton Health Service. College student health survey report (2010). University of Minnesota-Twin Cities. Minneapolis, MN: University of Minnesota.
- Knight, B. (1995). Adli Tıp. (Çeviri): Ed. Birgen N. Bilimsel ve Teknik Çeviri Vakfı, İstanbul, 235-48.
- Ledoux, I., Hazelwood, R. (1995). Police Attidues and Beliefs Concerning Rape, Rape Investigation. Eds. Hazelwood. R.H.. Burgess, 2nd. Ed. A.VC. CRC Press. Boca Raton, 13-25.
- Finkelson, L., Oswald, R. (1995). College date rape. Incidence and reporting. *Psychol Rep Oct.*, 77(2): 526.
- Moynihan, M.M., Banyard, V.L. (2008). Community Responsibility for Preventing Sexual Violence: A Pilot Study with Campus Greeks and Intercollegiate Athletes, *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 36:1-2, 23-38.
- Vladutiu, C.J., Martin, S.L, Macy, R.J. (2011). College- or University-Based Sexual Assault Prevention Programs: A Review of Program Outcomes, Characteristics, and Recommendations. *trauma, violence, & abuse*, 12(2) 67-86.

Teşekkür

Araştırmacılar çalışmanın planlanması ve uygulanması aşamalarında değerli katkıları ve destekleri için Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) ve Koç Üniversitesi Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KOÇ-KAM) ve Koç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Direktörlüğü'ne teşekkür eder.